

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 14CoPs/1/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5723201448
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martina Nemravová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5723201448.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Nemravovej, členov senátu JUDr. Róberta Bebčáka a JUDr. Miroslavy Korbašovej, v právnej veci umiestneného: C. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. XXX/X, XXX XX M. M., zastúpeného procesným opatrovníkom: Mesto Turčianske Teplice, v konaní o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení, na základe odvolania umiestneného proti Uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 9Pu/8/2023-14 zo dňa 16. mája 2023, takto

rozhodol:

Zrušuje uznesenie súdu prvej inštancie a vracia mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Martin, ako súd prvej inštancie v odvolaní napadnutom uznesení rozhodol o prípustnosti prevzatia umiestneného na Psychiatrickú kliniku Univerzitetnej nemocnice Martin dňa 16.05.2023.

2. Pri rozhodovaní odkázal na postup vymedzený v § 257 ods. 1, § 260 ods. 1-3, § 261, § 262 ods. 1, 2, § 264 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) a na znenie § 4 ods. 4, § 6 ods. 9 písm. d) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“).

3. Pre súd prvej inštancie z výsluchu ošetrojúcej lekárky dňa 16.05.2023 vyplynulo, že umiestnený bol prijatý na Psychiatrickú kliniku Univerzitetnej nemocnice Martin dňa 11.05.2023 o 16:09 hod. V minulosti bol hospitalizovaný na Psychiatrickej klinike UN Martin v roku 2019. Bol privezený RZP v sprievode polície na OUP UNM Martin pre vystupňované agresívne správanie v domácom prostredí, verbálna a brachiálna agresivita voči rodičom. Na neodkladnú psychiatrickú hospitalizáciu bol prijatý pre relaps psychotického ochorenia z okruhu schizofrénie. Pri prijatí bol verbálne i brachiálne agresívny, bola nutná jeho fixácia za asistencie polície. Umiestnený k svojmu stavu bol absolútne nekritický, cítil sa byť zdravý, dožadoval sa prepustenia. Umiestnený mal nariadenú ambulantnú ochrannú psychiatrickú liečbu, rajónna psychiatrička odporučila ústavnú ochrannú psychiatrickú liečbu, o ktorej súd ešte nerozhodol. Psychický stav umiestneného neumožnil liečenie u ambulantného psychiatra a vyžadoval akútnu ústavnú psychiatrickú liečbu. Pretrvávalo u neho vysoké riziko heteroagresívneho konania, teda ublíženia najmä okoliu, pod vplyvom psychotických zážitkov.

4. Súd prvej inštancie dodal, že umiestneného dňa 16.5.2023 poučil podľa § 256 a nasl. CMP. V bode 11 odôvodnenia rozhodnutia cituje aj z obsahu výsluchu umiestneného (pozn. odvolacieho súdu, výsluch vykonal vyšší súdny úradník) medzi iným, že nie je konfliktný človek. Žije v spoločnej domácnosti s rodičmi, konflikty vyvoláva otec, ktorý trpí bludmi a je alkoholik. Je dokonale, nadpriemerne zdravý, jeho myslenie je geniálne. V nemocnici je nezákonne, musí to riešiť. Je poberateľom invalidného dôchodku. Chce byť prepustený, je absolútne zdravý, nespôsobil nikomu nič.

5. Na základe súhrnu vykonaného dokazovania, vychádzajúc najmä z výsluchu ošetrojúcej lekárky, ktorá uviedla, že u umiestneného pretrváva vysoké riziko heteroagresívneho konania, teda ublíženia najmä okoliu a jeho stav vyžaduje akútnu ústavnú psychiatrickú liečbu, prvoinštančný súd prijal záver o prípustnosti prevzatia umiestneného zo zákonných dôvodov na Psychiatrickú kliniku Univerzitetnej nemocnice Martin (ďalej len „PK UNM“).

6. Proti uzneseniu sa odvolal umiestnený. Uviedol, že žiada o okamžité prepustenie z psychiatrickej kliniky, nakoľko je tam bezdôvodne a nezákonne. Netrpí žiadnou psychickou poruchou, nehrozí u neho žiadne nebezpečenstvo ublíženia iným. Ak jeho otec tvrdí niečo iné, je to len jeho výmysel. Nikdy nie je iniciátorom konfliktov a ak aj zvýši hlas, tak je to jediný spôsob, ako sa vie brániť nepravostiam. Jeho umiestnenie v psychiatrickej liečebni je podľa neho neprípustné.

7. Procesný opatrovník a Psychiatrická klinika Univerzitetnej nemocnice Martin vyjadrenie k odvolaniu umiestneného nepredložili.

8. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací podľa § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), vec preskúmal bez ohľadu na rozsah odvolania a odvolacie dôvody (§ 65 a § 66 CMP) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 385 ods. 1 CSP a contrario) napadnuté uznesenie prvoinštančného súdu podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 389 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. Z Hlásenia o ukončení hospitalizácie (č.l. 25 spisu) PK UNM, došlého súdu prvej inštancie dňa 24.5.2023 vyplýva, že u umiestnenom bola hospitalizácia ukončená dňa 23.4.2023, pričom bol preložený do Psychiatrickej liečebne Sučany.

10. Napriek skutočnosti, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu už umiestnený nebol/nie je nedobrovoľne hospitalizovaný, je nevyhnutné zodpovedať odvolateľom nastolenú otázku zákonnosti samotného prevzatia do ústavnej (psychiatrickej) starostlivosti. Nedobrovoľná hospitalizácia, resp. umiestnenie fyzickej osoby do ústavnej starostlivosti bez jej (informovaného) súhlasu totiž predstavuje závažný zásah do osobnej slobody jednotlivca.

11. Primárne v danej spojitosti platí, že označené zdravotnícke zariadenie splnilo svoju povinnosť v zmysle § 253 ods. 1 CMP a oznámilo podaním zo dňa 12.5.2023 (čl. 2 spisu) súdu prvej inštancie prevzatie umiestneného do 24 hodín od jeho prevzatia bez jeho písomného súhlasu, ktoré podanie bolo súdu prvej inštancie doručené dňa 12.5.2023 (prezenčná pečiatka súdu prvej inštancie čl. 1 spisu). Rovnako súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 2 CMP vydal (napadnuté) uznesenie v zákonnej lehote (16. mája 2023), t.j. do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody.

12. Preskúmaním obsahu spisového materiálu súdu prvej inštancie vedeného pod sp.zn. 9Pu/8/2023 vo veci umiestneného bolo odvolacím súdom zistené, že v zmysle Zápisnice zo dňa 16.5.2023 bola vo veci vypočutá lekárka Y. Y. T., ako i umiestnený, a to poverenou vyššou súdnou úradníčkou Bc. R. S. na základe poverenia vydaného sudcom dňa 12. mája 2023 (čl. 8 spisu).

13. Nedobrovoľná hospitalizácia, resp. umiestnenie fyzickej osoby do ústavnej starostlivosti bez jej (informovaného) súhlasu predstavuje závažný zásah do osobnej slobody jednotlivca. V zmysle § 6 ods. 9 písm. d) zákona o zdravotnej starostlivosti je takýto zásah akceptovateľný len v prípade, že ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby (alebo s príznakmi duševnej poruchy) ohrozuje seba alebo svoje okolie alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu. Je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na osobitnú závažnosť predmetného zásahu do jedného z najelementárnejších základných ľudských práv (práva na osobnú slobodu) nie je postačujúce len všeobecné konštatovanie o splnenej danej zákonnej podmienky, ale takéto konštatovanie musí byť odôvodnené konkrétnymi skutkovými okolnosťami (okrem iného definovanými miestom, časom a jednoznačne individualizovaným dejom), ktoré sú dostatočne jasne vymedzené i v rozhodnutí súdu. V súdenom prípade hoc prvoinštančný súd v dôvodoch rozhodnutia uvádza citáciu zákonného textu, v zmysle ktorej postupoval a aj skutkové okolnosti, z ktorých vychádzal, svojím postupom predchádzajúcim vydaniu posudzovaného rozhodnutia porušil, podľa odvolacieho súdu, právo umiestneného na spravodlivý proces. V tomto smere krajský

súd prioritne poukazuje na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 67/2018. Z daného právneho názoru najvyššej súdnej autority (Článok 2 ods. 2 základných princípov CSP) vyplýva, že rozhodnutie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení bez súhlasu umiestneného je tak závažným zásahom do osobnej slobody človeka, že prvotný výsluch alebo vzhľadnutie vykoná osobne sudca. Podstatou zvýrazneného záveru je teda konštatovanie, že o tak závažnom zásahu do slobody človeka a tým je aj (nedobrovoľné) prevzatie a držanie v zdravotníckom zariadení je neprípustné rozhodovať len „od stola“, ale je potrebné počúť názor posudzovanej osoby, prípadne ju aspoň vidieť. Preto, bez ohľadu na to, či ide o výsluch alebo o vzhľadnutie, je potrebné, aby túto osobu vypočul, resp. vzhliadol priamo sudca. Inak sudca v zásadnej otázke rozhoduje o osude človeka bez osobného kontaktu s ním a len na základe informácií obsiahnutých v spise.

14. Podporne a z eurokonformného prístupu odvolací súd poukazuje i na to, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva síce vyplýva, že v určitých, aj to len celkom výnimočných situáciách, postačí, ak tento úkon vykoná na základe poverenia sudcu vyšší súdny úradník, a to však najmä vtedy, ak sa rozhoduje o osobe, o ktorej detencii už bolo skôr rozhodované, ktorá už bola v minulosti sudcom vzhľadnutá a v prebiehajúcom konaní je jej zdravotný stav, pre ktorý už bola v minulosti držaná v zdravotníckom zariadení, podľa aktuálnych lekárskeho posudkov takej povahy, že nie je možné očakávať jej zlepšenie (porovnaj rozhodnutie ESĽP vo veci Berková p. Slovenskej republiky sťažnosť č. 67149/01; Ivinovič p. Chorvátsku, č. 13006/13; Lashin p. Rusku, sťažnosť č. 33117/02). Takýto mimoriadny postup súdu však musí byť v odôvodnení jeho rozhodnutia podrobne a dôkladne odôvodnený (viď stanovisko Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Cpjn 201/2015), z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie však nevyplýva odôvodnenie k zvolenému postupu súdom prvej inštancie.

15. Procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozhodnutia, vykonanie výsluchu umiestneného iba vyšším súdnym úradníkom a nie sudcom, nezodpovedá zákonným kritériám vyžadovaným v procesnoprávných ustanoveniach Civilného mimosporového poriadku. Z pripojených spisov Okresného súdu Martin sp.zn. 19Pu/1/2018, 16Pu/1/2014 a 21Pu/7/2013 je odvolaciemu súdu zrejmé, že výsluch umiestneného nebol vykonaný po prvýkrát, avšak ani v jednom vo vyššie uvedených konaniach nebol výsluch umiestneného vykonaný sudcom (sp.zn. 21Pu/7/2013 výsluch umiestneného urobený vyššou súdnou úradníčkou, sp.zn. 16Pu/1/2014 výsluch umiestneného urobený vyššou súdnou úradníčkou, sp.zn. 19Pu/1/2018 výsluch umiestneného urobený vyššou súdnou úradníčkou), čo by pri dodržaní ďalších podmienok (bod 10, vrátane podrobného a dôkladného odôvodnenia) vytváralo priestor na použitie postupu zvoleného prvoinštančným súdom. Vzhľadom na konštatované odvolací súd uzavrel, že v súdenom prípade boli splnené podmienky pre zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie z dôvodov podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP s následným vrátením veci mu na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP), so zohľadnením aktuálneho stavu veci.

16. Odvolací súd považuje na tomto mieste za podstatné uviesť, že pokiaľ na podporu svojich tvrdení poukazoval primerane a podporne, z eurokonformného prístupu na judikatúru cudzieho štátu, tak takýto postup nie rozporný ani s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky napr. so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutia sp. zn. III. ÚS 48/2018, v zmysle ktorých „Aj keď judikatúra súdov iných štátov je pre slovenské právne prostredie nepoužiteľná, ústavný súd poukázal na uvedené rozhodnutie českého súdu preto, lebo sa s ním stotožňuje, preberá ho, a predovšetkým ho považuje za ústavne konformný výklad ustanovenia“.

17. Odvolací súd, len pre komplexnosť posúdenia, v súvislosti so svojimi vyššie uvedenými závermi, cez Čl.2 CSP, v záujme zachovania právnej istoty poukazuje, len primerane a podporne i na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp.zn. 10CoP/19/2023 zo dňa 27. apríla 2023.

18. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie prípustné **n i e j e .**